

Johannes Jensen føler seg annerledes (2003) av Henrik Hovland og Torill Kove

BILDEBOK

Johannes Jensen føler seg annerledes

I bildeboka *Johannes Jensen føler seg annerledes* blir vi kjent med Johannes Jensen som helst vil være som alle andre. Men hvorfor føler han seg annerledes? Og gjør det egentlig noe å være annerledes? Kan det til og med være noen fordeler med at vi er forskjellige?

Å ta andres perspektiver ved å sette seg inn i en andres situasjon er en sentral del av kritisk tenkning. For de yngste elevene kan dette knyttes til bevisstgjøring omkring følelser og utviklingen av empati. Samtaler omkring temaet i denne boka kan øke forståelsen for at vi er forskjellige, og at dette kan være noe fint, noe som gjør oss til dem vi er.

Bildeboka består av tekst og bilder. Teksten beskriver hvordan Johannes Jensen har det, mens bildene utdyper det som står i teksten. Et eksempel er oppslaget der Johannes Jensen går alene hjem gjennom regnet. Her utdyper illustrasjonen Johannes Jensens følelser ved at alle andre i bildet opptre i par, mens det bare er Johannes Jensen som er alene.

I noen tilfeller viser bildene noe annet enn teksten. For eksempel føler Johannes Jensen at de andre passasjerene ser på ham på bussen, men hvis vi studerer bildet, ser vi at det ikke stemmer. Johannes Jensens tanker, representert i teksten, står i kontrast til illustrasjonen,

som gir oss utfyllende informasjon. Her er leseren avhengig av både tekst og illustrasjon for å få en helhetlig forståelse av Johannes Jensens situasjon. Boka formidler på denne måten at følelsen av annerledeshet ligger *inni* Johannes Jensen.

Det som fra utsiden er annerledes med Johannes Jensen, at han er en krokodille mens alle de andre – unntatt Doktor Fjeld – er mennesker, blir ikke sagt eksplisitt i boka. Tvert imot ser Johannes Jensen på et bilde av krokodillefamilien sin og lurar på om han er adoptert. Et av lesestoppene nedenfor tar opp dette med elevene. På hvilken måte tenker de at Johannes Jensen er annerledes?

For at elevene skal få en helhetlig forståelse av denne boka, må de altså kombinere informasjon fra flere modaliteter, både tekst og bilde, og de må undersøke hvordan denne informasjonen samstemmer. På denne måten kan også de yngste elevene ha en «Kritisk tilnærming til tekst», et kjerneelement i læreplanen i norsk.

I klasserommet

Opplegget passer for 1. til 4. trinn og kan koples til læreplanene i norsk og KRLE.

FORBEREDELSE

Gjør klar for høytlesing, for eksempel i en samlingsstund eller en digital visning av oppslagene i boka.

Sladd ordet «annerledes» fra forsiden og fram til oppslaget der Johannes Jensen sitter på bussen.

OPPSTART

Se på forsiden av boka sammen med elevene: Hvem ser dere? Hva tror dere boka handler om?

Se på tittelen. Det ene ordet er tatt bort. Hva tror dere det hemmelige ordet er? Hvorfor tror dere det?

(Hvis en elev kjenner boka og vet hva tittelen er, kan et oppfølgings-spørsmål være: Se på bildet. Hvilke ord kunne vi byttet ut ordet «annerledes» med?)

LESING AV BOKA MED PLANLAGTE STOPP

Læreren leser boka høyt og stopper ved utvalgte steder der det inviteres til helklassesamtale. Hvis ikke elevene har avslørt ordet «annerledes», brukes de første oppslagene til å gjette videre på hva det hemmelige ordet kan være. Læreren oppfordrer elevene til å studere bildene nøye i dette arbeidet og komme med forslag. Hvis elevene ikke har gjettet det til fjerde oppslag der Johannes Jensen sitter på bussen, får de vite det da.

- **OPPSLAG 4:** «Johannes Jensen føler at de andre passasjerene ser på ham.» Hva gjør de andre passasjerene? Hva gjør Johannes Jensen?
- **OPPSLAG 5:** «Johannes Jensen går alene hjem gjennom regnet.» Se på bildet. Hvorfor tror dere Johannes Jensen føler seg annerledes?
- **OPPSLAG 6:** «Han synes ikke han

ligner på noen i familien.» Se på bildet. Hva tror dere kan være grunnen til at Johannes Jensen lurar på om han er adoptert?

- **OPPSLAG 13:** «Jeg vil ikke være annerledes.» Hvorfor vil ikke Johannes Jensen være annerledes, tror dere?
- **OPPSLAG 14:** «Han tenker det bare inni seg.» Hvorfor sier han det ikke høyt, tror dere?
- **OPPSLAG 16:** Hvorfor tror dere Johannes Jensen synes det er greit å være annerledes nå?

ARBEID FOR ELEVENE I GRUPPER

Læreren har gjort klar lapper med ulike følelser på forhånd, for eksempel *glad, sint, stolt, redd, overrasket, trist, misunnelig, modig og flau*. Elevene arbeider i par. Hvert par trekker en følelse som skal være utgangspunkt for deres egen *Johannes Jensen*-bok. (Alternativt kan elevene bestemme følelse selv.) Tittelen på boka skal være *Johannes Jensen føler seg...* (den følelsen elevene skal skrive om). Hver side i boka skal inneholde både tekst og bilde. Arbeidet kan gjøres så enkelt eller omfattende som det passer, avhengig av tid og elevenes alder og forkunnskaper.

FELLES OPPSUMMERING

Læreren leder en helklassesamtale med utgangspunkt i følgende spørsmål: Hvorfor tror dere Henrik Hovland og Torill Kove har laget en bok om å føle seg annerledes? Har du følt deg annerledes noen gang? På hvilken måte?

Elevene leser opp og viser fram bøkene sine.

HVA TRENGER DU?

- Boka *Johannes Jensen føler seg annerledes*
- Lapper med én følelse på hver lapp
- Ark/skrivesaker eller nettbrett/datamaskin så elevene kan lage sin egen bok.

LES MER

- 1.1 Hva er kritisk tenking? 1.4 Kritisk tenking i begynneropplæringen
- 2.5 Bildebøker som inngang til kritisk tenking
- 2.7 Bilder som inngang til kritisk tenking

